

"20-LET PRIZNANJU ZAPS – KAKO NAPREJ?"

16. ZBOR – uvodni prispevek

Mika Cimolini, univ.dipl.inž.arh. March BI

mika.cimolini@zaps.si

Projekt Zbori ZAPS je sofinanciran s strani Ministrstva za naravne vire in prostor.

Namen priznanj

Spodbujanje ustvarjalnega dela, ozaveščanje javnosti o kakovostni izvedeni arhitekturi in prostorskem načrtovanju ter krepitev prepoznavnosti stroke. Priznanja so **častna** in jih podeljuje Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) predvsem svojim **članom**, pa tudi avtorskim skupinam ali podjetjem članov na področju arhitekture, krajinske arhitekture in prostorskega načrtovanja. Priznanja so strokovna in organizacijska.

Osnova za podeljevanje priznanj je [Splošni akt o podeljevanju priznanj](#).

Zgodovina

- podeljujejo se nepretrgoma od leta 2005
- 20. obletnica začetka podeljevanja priznanj,
- za dosežke članov in širše za prispevke k razvoju stroke.

Pravni okvir

- Splošni akt o podeljevanju priznanj,
- akt je bil v 20 letih večkrat prilagojen,
- določa: vlogo organov ZAPS, avtorstvo in odgovornosti, etičnost, transparentnost in profesionalnost, pogoje starosti projektov, sprejemanje predlogov, strukturo komisij, kriterije za izbor,
- komisije glede na strokovna področja.

1. ZAKAJ PODELJUJEMO PRIZNANJA?

Akt o podeljevanju priznanj

Razlike 2005-2024:

- Zadnja večja sprememba pravilnika 2021.
- število **Zlatih svinčnikov** ni omejeno, od 2009 se ne podeljujejo več v vseh kategorijah.
- **Zeleni svinčnik** se je podeljeval 2012-2016 za trajnostno arhitekturo
- **Patinasti svinčnik** se podeljuje od leta 2021 za realizacije daljšega obstoja
- **Zlati svinčnik za prezrto realizacijo** se je podeljeval od 2005-2009
- od 2021 veljaven pravilnik ima več pravne jasnosti, glede
 - vloge organov ZAPS,
 - urejevanja avtorstva in s tem povezane odgovornosti,
 - etičnost, transparentnost, profesionalnost
- Kriteriji: Uveljavljanje trajnostne arhitekture kot osnovnega vrednostnega kriterija
- Komisije: Interdisciplinarnost in mednarodna vključenost komisij.
- Dolgoročni pogled (Patinasti svinčnik) in promocija arhitekture med mladimi (Zlata kocka).
- 2021 verzija: digitaliziran postopek, brez plakata in oblike plakete
- pravilnik je krajši, bolj sistematičen in manj odvisen od fizičnih elementov
- Od 2021 Znak odličnosti in regijske nominacije
- Članstvo v ZAPS je obvezno samo še za Zlati svinčnik

**GOLDEN
PENCIL
ZAPS
2012**

1. ZAKAJ PODELJUJEMO PRIZNANJA?

Kategorije

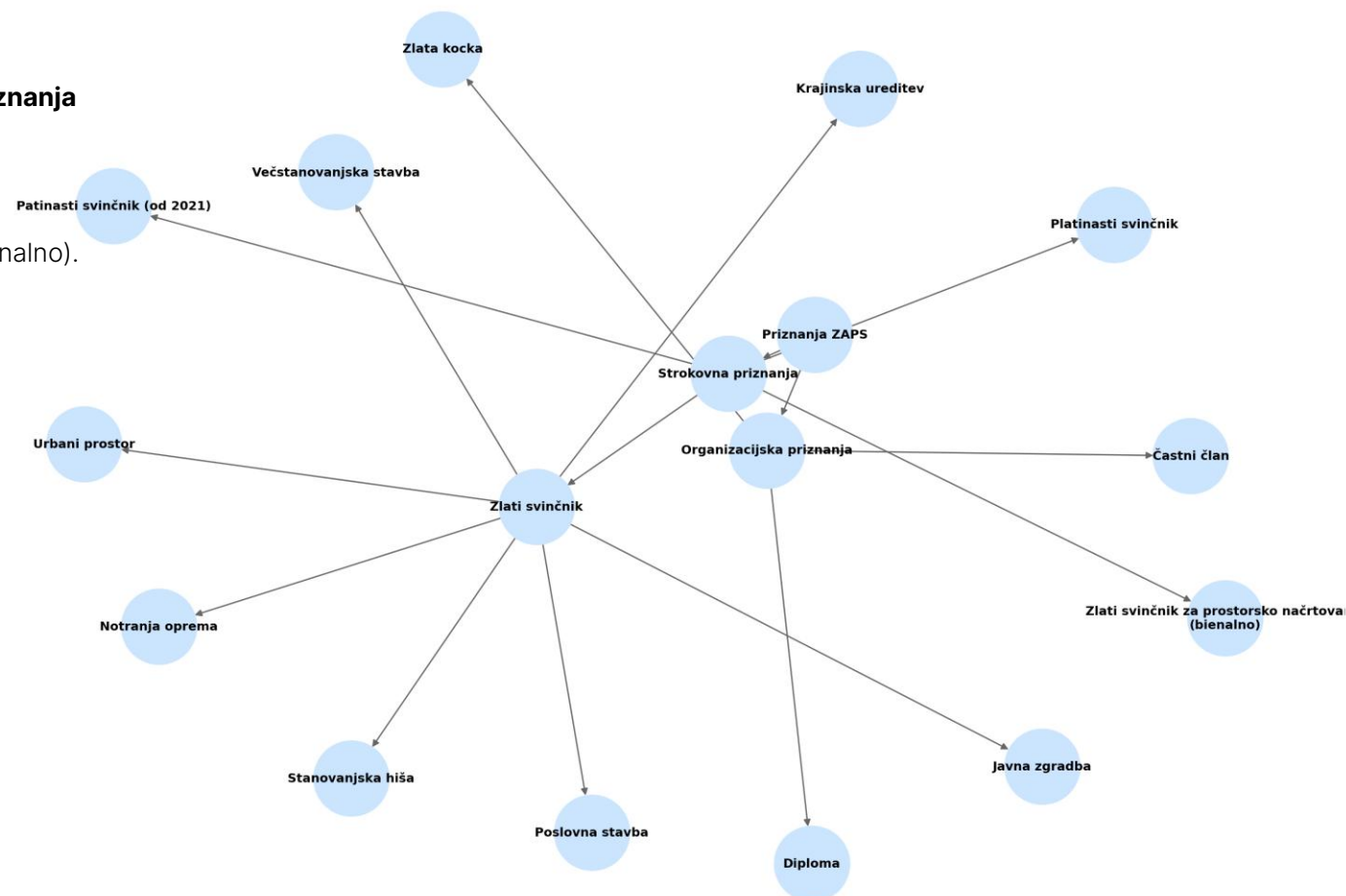
Strokovna priznanja:

- **Zlati svinčnik** za odlično realizacijo (podkategorije - od 2009 informativne):
 - stanovanjska hiša
 - večstanovanjska stavba
 - poslovna stavba
 - javna zgradba
 - notranja oprema
 - krajinska ureditev
 - vrt
 - urbani prostor
- **Platinasti svinčnik**,
- **Patinasti svinčnik** (od 2021),
- **Zeleni svinčnik** (2012-2016 za trajnostno arhitekturo)
- **Zlati svinčnik za prostorsko načrtovanje** (podeljuje se bienalno):
 - usklajen predlog oz. sprejet prostorski načrt
 - študije, strokovne podlage in raziskave na področju prostorskega načrtovanja.

Organizacijska priznanja

- **Diploma**,
- **Častni član**,
- **Zlata kocka**, (podeljuje se bienalno).

Struktura priznanj ZAPS

2. PRIZNANJA ZAPS – ZAKAJ, KOMU IN KAKO?

Koliko priznanj je bilo podeljenih?

	Častni člani ZAPS	Platinasti svinčnik	Diploma ZAPS	Zlati svinčnik	Zlati svinčnik P	Zeleni svinčnik (2012-2016)	Patinasti svinčnik (od leta 2021)	SKUPAJ
2005	2	3	10	9				24
2006	4	2	1	7				14
2007	4	2	1	6	3			16
2008	1	2		13				16
2009	2	2		5	2			11
2010	1	2		6				9
2011	2	2	2	4	2			12
2012	1	2		3		1		7
2013	1	1		6	2	1		11
2014	2	1	3	5	1	1		12
2015				5	1	1		7
2016	1			4		1		6
2017	1	2		3	2			8
2018	1	1		3				5
2019	1	1		4	0			6
2020	2	1		5				8
2021	5	2	1	3	1		1	13
2022	2	2		4			1	9
2023	1	2		5	1		1	10
2024	1	2		6			1	10
2025	1	1		3	1		1	7
	36	33	18	109	14	5	5	214

2. PRIZNANJA ZAPS – ZAKAJ, KOMU IN KAKO?

Koliko priznanj Zlati svinčnik za odlično realizacijo je bilo podeljenih?*

* Kategorije so od leta 2009 informativne.

	Zlati svinčnik za odlično realizacijo	stanovanjska hiša	večstanovanjska stavba	poslovna stavba	javna zgradba	notranja oprema	krajinska ureditev	vrt	urbani prostor
2005	9	3		2	2	1			1
2006	7		1	3	1	1	1		
2007	6		1	2	2				1
2008	13	2		3	3	1	2	1	1
2009	5	1	1	2	1				
2010	6	1	1		2		2		
2011	4		1		2		1		
2012	3	1			1	1			
2013	6	2		2	2				
2014	5	2	1	1	1				
2015	5	2			2				1
2016	4	1	1				1		1
2017	3				3				
2018	3	1		1	1				
2019	4			1	3				
2020	5		1	1	1	2			
2021	3	1			1				1
2022	4	2			2				
2023	5	1			3				1
2024	6	2	1		1	1			1
2025	3	2							1
		24	9	18	34	7	7	1	9

2. PRIZNANJA ZAPS – ZAKAJ, KOMU IN KAKO?

Koliko priznanj je bilo podeljenih?

- Največ priznanj je bilo podeljenih leta 2005 (24),
- Najmanj pa leta 2018 (5)
- Največ 34 zlatih svinčnikov za javne zgradbe,
- Najmanj zlatih svinčnikov – 1 vrt

Povprečno je bilo vsako leto (oz. bienalno) podeljeno:

1.80 priznanj	Častni član
1.65 priznanj	Platinasti svinčnik
0.90 priznanj	Diploma ZAPS
5.45 priznanj	Zlati svinčnik za odlično realizacijo
1.40 priznanj	Zlati svinčnik za prostorsko načrtovanje (bienalno)

Komu so bila podeljena?

Največkrat nagrajeni biroji:

- Bevk Perović arhitekti
Zlati svinčnik: 6x (2006, 2010, 2013, 2014, 2020)
Platinasti svinčnik: 2013
- Enota (Milan Tomac, Dean Lah)
Zlati svinčnik: 7x (2006, 2007, 2009, 2014, 2017, 2023)
- Sadar+Vuga (Jurij Sadar & Boštjan Vuga)
Zlati svinčnik: 4x (2009, 2x2013, 2016)
Platinasti svinčnik: 2021 (GZS stavba)
Platinasti svinčnik: 2011 (Sadar & Vuga)
- Arhitektura Krušec (Lena Krušec, Tomaž Krušec)
Zlati svinčnik: 4x (2007, 2008, 2016, 2024)
Platinasti svinčnik: 2022
- Dekleva Gregorič arhitekti
Zlati svinčnik: 5x (2009, 2010, 2013, 2020, 2025)
- Ravnikar Potokar
Zlati svinčnik: 4x (2007, 2008, 2015, 2019)
- OFIS arhitekti
Zlati svinčnik: (2013)
Platinasti svinčnik: 2012
Špela Videčnik: Patinasti svinčnik (za GZS 2021)
- Ambient (Miha Kerin, Majda Kregar, Edo Ravnikar)
Zlati svinčnik: 3 x (2005, 2007), Platinasti svinčnik 2010
Patinasti svinčnik: 2024

Največkrat nagrajeni posamezniki:

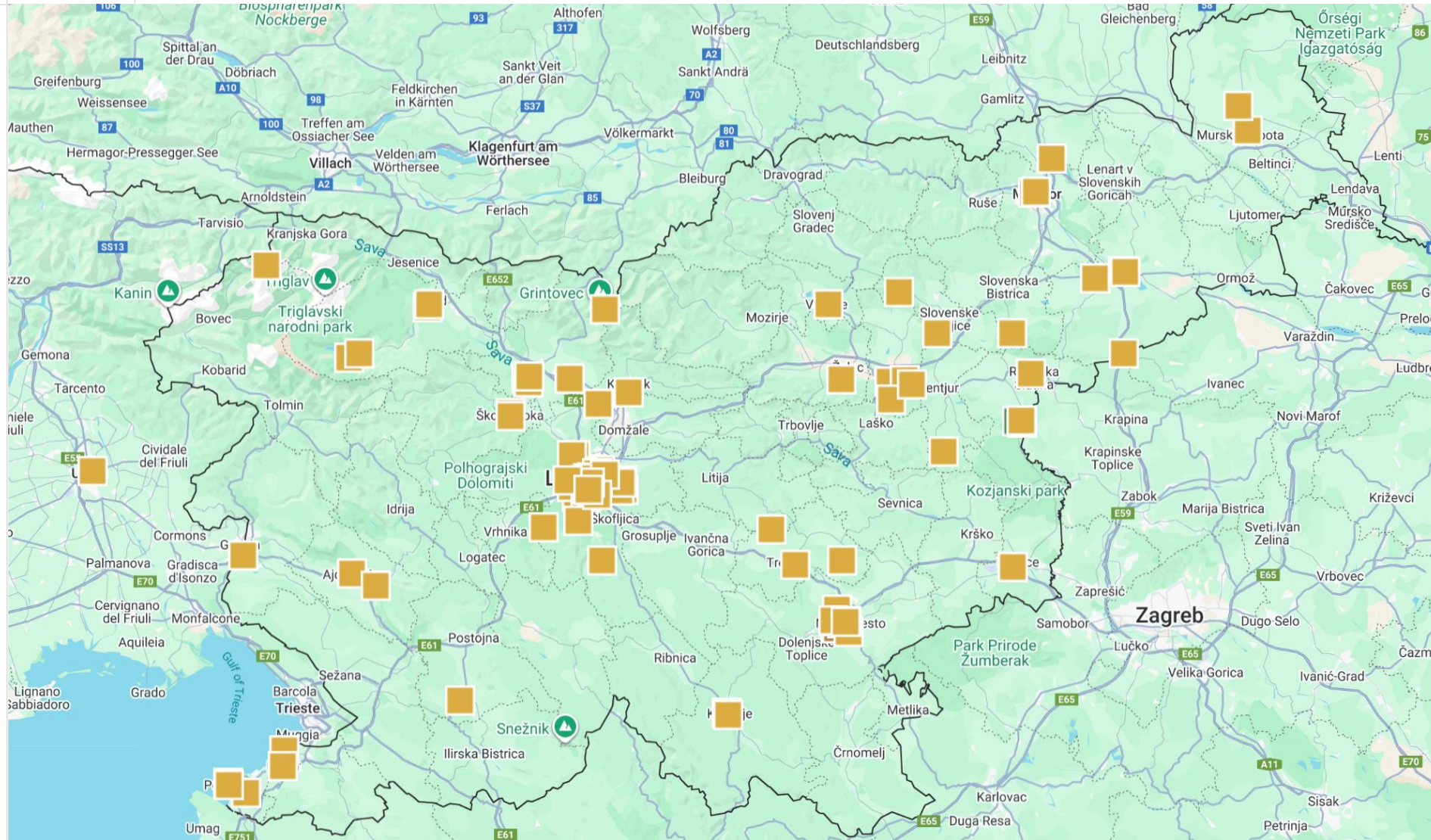
- Mojca Gregorski
Zlati svinčnik: 7x (2006, 2008, 2011, 2x2015, 2019, 2021)
v različnih avtorskih skupinah
- Ana Kučan
Zlati svinčnik: 4x (2010, 2008, 2007, 2025)
Platinasti svinčnik: 2017
Patinasti svinčnik: (za GZS 2021)
- Andrej Hrausky
Diploma ZAPS: 2005
Častni član: 2009
Platinasti svinčnik: 2011

Častni član

- Dvojno častno članstvo: Boris Podrecca (2021, 2017)

LOKACIJA PRIZNANJ ZLATI SVINČNIK ZA ODLIČNO REALIZACIJO IN NATEČAJEV

ZBORNICA ZA
ARHITEKTURO
IN PROSTOR
SLOVENIJE

[https://zaps.si/
zlati-
svincnik/karta-
priznanj-zaps/](https://zaps.si/zlati-svincnik/karta-priznanj-zaps/)

2. PRIZNANJA ZAPS – ZAKAJ, KOMU IN KAKO?

Zlati svinčniki po regijah

regija	Zlatih svinčnikov A	Zlatih svinčnikov PN	članov	ZS-A/člana	ZS-PN/člana
NG	4	1	167	0.0240	0.0060
MB	10		193	0.0518	0.0000
LJ	45	5	843	0.0534	0.0059
KP	5	1	85	0.0588	0.0118
CE	15	2	168	0.0893	0.0119
KR	13		133	0.0977	0.0000
NM	12	5	119	0.1008	0.0420
tujina	8	1			

Uvrstitev regij glede

Zlatih svinčnikov za odlično realizacijo na člana:

1. NM
2. KR
3. CE
4. KP
5. LJ
6. MB
7. NG

Uvrstitev regij glede

Zlatih svinčnikov za prostorsko načrtovanje na člana:

1. NM
2. CE
3. KP
4. NG
5. LJ
6. KR
7. MB

3. PRIMERJAVA PRIZNANJ ZAPS S PLEČNIKOVIMI NAGRADAMI

VIDIK	ZAPS PRIZNANJA	PLEČNIKOVE NAGRADE
PODELJEVALEC	ZAPS	Sklad arhitekta Jožeta Plečnika
NAMEN	Ozaveščanje o stroki, poudarek na stroki in realizacijah	Najvišja arhitekturna odličnost s kulturnim poslanstvom
FINANČNA NAGRADA	Ne (častna, plaketa)	Da (denarna + svečnik)
KATEGORIJE	Več vrst „svinčnikov“ (Zlati, Platinasti, Patinasti...) ter diplome, ni omejitve števila	Ena nagrada + medalje (5) po kategorijah
ČASOVNA VELJAVNOST PROJEKTOV	Do 5/10 let (odvisno od kategorije)	3 leta (5 za krajinsko)
ŽIRIJA / KOMISIJA	ZAPS komisije (več) po internem postopku	Ena 5-članska žirija (mandat ena sezona)
OBJEKT/AVTOR	Člani ZAPS, avtorska skupina, podjetja	Avtorji in arhitekturni tvorci
GEOGRAFSKI OBSEG	Neomejeno (člani ZAPS)	Slovenija + zamejstvo
POGOSTOST PODELITVE	Letno, Zlata kocka na dve leti	Letno

3. PRIMERJAVA PRIZNANJ ZAPS S PLEČNIKOVIMI NAGRADAMI

ZAPS priznanja

- široko strokovno usmerjena,
- iz stroke za stroko – imajo izobraževalni in promocijski namen znotraj članstva,
- Zlati svinčniki so vezani na članstvo (in avtorskim skupinam),
- Zlati svinčniki samo za realizacije (in posebni ZS za prostorsko načrtovanje)
- Ostala priznanja se podeljujejo tudi nečlanom (Častni člani praviloma nečlani)
- nefinančna,
- v različnih segmentih (več različnih svinčnikov,
- pokrivajo širok spekter (v osredju so realizacije, prostorsko načrtovanje, strokovno delo,...)
- večjo fleksibilnostjo,
- komisije so interne, člane imenuje predsednik ZAPS na predlog matičnih sekcij, mednarodni
- pogosto spregledana v javnosti, kljub strokovni vrednosti (ni na seznamu MK)

Plečnikove nagrade

- so prestižna nacionalna priznanja,
- delujejo kot kulturna institucija z zunanjim (tudi medijskim) učinkom,
- lahko prejmejo tudi arhitekti iz zamejstva in tujine,
- Plečnikov sklad podeljuje tudi Plečnikovo štipendijo
- z denarno vrednostjo (Plečnikova nagrada, štipendija),
- omejene v številu, a zato bolj prestižne, - 5 nagrad (medalja za odprt prostor, medalja za arhitekturo manjšega merila,...)
- osredotočena na kulturno in umetniško vrednost projekta,
- Plečnikova žirija je ena - neodvisna, zunanji strokovnjaki, iz družboslovja, mednarodni,
- imajo večjo simbolno vrednost v kulturnem prostoru (na seznamu MK)

DILEME

- Kako profilirati priznanja ZAPS in okrepiti njihovo prepoznavnost?
 - v odnosu med samimi ZAPS priznanji (različni svinčniki, častni član...)?
 - v odnosu do Plečnikovih nagrad?
- Ali so ZAPS priznanja preveč omejena na strokovno javnost?
Ali priznanja ZAPS zadostno vključujejo vse, ki pomembno soustvarjajo prostor – tudi tiste, ki delujejo izven arhitekturne stroke?
 - odnos člani/nečlani znotraj stroke?
 - odnos do drugih strok?
- Je priznanj res preveč? Bi bila večja selektivnost in jasnejša razločitev med vrstami priznanj učinkovitejša?
- Ali je čas za premislek o kriterijih za podeljevanje priznanj?
- Kako avtonomne naj bodo komisije pri oblikovanju kriterijev?

zaps / chamber of architecture
and spatial planning of slovenia

Vegova 8 / 1000 Ljubljana / Slovenija
+386 1 24 20 670 / zaps@zaps.si / www.zaps.si